

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVISTĚ
V TELČI

S & M Develop s.r.o.

Makovského náměstí 3147/2
616 00 Brno – Žabovřesky

Váš dopis čj. / ze dne: - / 13. 6. 2024
Naše čj.: NPU-372/56154/2024
Vyřizuje: Bc. Jan Večeřa | 773 769 976
Spisový znak: 823

Telč 4. 7. 2024

Pozemky parc. č. 993/56, 647/9 a 203/59 v k. ú. Sazomín, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina.

Konzultační vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 32 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Toto vyjádření obsahuje posouzení předložené projektové dokumentace z pohledu Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Telči (dále jen „odborné organizace“).

Předmět žádosti:

Výstavba 3 ks větrných elektráren, o celkové maximální výšce 179 m a maximálním výkonu 4,3 MW každá, na parcele č. 993/56 a 647/9 a na parcele č. 203/59 v k. ú. Sazomín, obec Sazomín.

Přílohy žádosti:

- Výkresová dokumentace:
 - 1. Katastrální mapa Sazomín 203-59,
 - 2. Katastrální mapa Sazomín VE1 nové,
 - 3. kopie katastr. mapy 1-1000 VE SAZOMÍN 647-9 4260 kW,
 - 4. Vrstevnicová mapa Sazomín – nové.

Popis zamýšlených prací:

„Parametry větrné elektrárny výšky 179 m:

- *střed osy rotoru VE 110 m,*
- *průměr rotoru VE 138,25 m,*
- *horní úvrať rotoru VE 179 m,*
- *spodní úvrať rotoru VE 41 m.*

VE1 – 179 m:

- výška paty VE 550 m n. m,
- maximální výška VE 729 m n.m.

VE2 – 179 m:

- výška paty VE 548 m n. m,
- maximální výška VE 727 m n.m.

VE3 – 179 m:

- výška paty VE 545 m n. m,
- maximální výška VE 724 m n.m.“

Charakteristika území a současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Řešené území a jeho bezprostředního okolí není plošně památkově chráněné formou památkové zóny, či rezervace, ani se na předmětné trase nenachází nemovité kulturní památky, evidované v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (<<https://pamatkovykatalog.cz/>>). Řešená lokalita se nachází na území s archeologickými nálezy (ÚAN) – viz Upozornění. Jedná se o území západně od jádra obce.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce nejsou v rozporu se zájmem ochrany kulturně historických hodnot, na základě výše zmíněného legislativního rámce.

Zdůvodnění:

Řešené území nevykazuje přítomnost nemovitých kulturních památek, ani plošně památkově chráněných sídel/oblastí. Z hlediska věcného vyhodnocení se *de facto* proto ze strany odborné organizace státní památkové péče (NPÚ, ÚOP v Telči) jedná pouze o doporučení, z hlediska *de iure* není odborná organizace právně vymezena k tomu, aby realizaci prací mohla, jakkoliv ovlivnit. Z tohoto důvodu je výrok formulován jako akceptující, nicméně z faktického hlediska **odborná organizace státní památkové péče doporučuje upuštění od umístění 3 ks VTE na dotčených plochách.**

Přestože odborná organizace státní památkové péče není z hlediska absence právní ochrany daného území k navrhovanému řešení kompetentní se vyjádřit, je žádoucí doporučit respektovat, aby nedocházelo k necitlivým zásahům do přirozeného přírodně krajinářského prostředí a krajinného rázu. Záměr počítá s výstavbou 3 ks větrných elektráren (dále jen „VTE“) výšky 179 m, z nichž jedna má zaujmout téměř vrchol kóty 554 m n.m. (VE1), čímž dosáhne výšky 729 m n.m. Dotčené území se nachází cca 9 km jižně od poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou (610 m n. m.), tedy národní kulturní památky a světového dědictví UNESCO. Pro ochranu vnějšího obrazu a siluety kostela bylo zřízeno ochranné pásmo, do kterého ovšem záměr výstavby 3 ks VTE u Sazomína plošně nezasahuje. Nicméně lze upozornit, že zřízením ochranného pásma se sleduje zvýšená ochrana okolního prostředí významné památky, blízkých i dálkových pohledů

na kostel, včetně pohledů ze Zelené hory směrem do krajiny. Vzhledem k poloze a výšce stožárů VTE, kdy horní úvrať rotoru dosahuje do výšky 729 m n.m. a převyší tak terénní útvar, na němž stojí kostel na Zelené hoře o bezmála 120 m, budou větrné elektrárny směrem z kostela na Zelené hoře velmi pravděpodobně viditelné. Tomuto předpokladu nasvědčuje i provedená analýza viditelnosti, provedená v dostupné aplikaci Analýza výškopisu (<<https://ags.cuzk.cz/av/>>), (viz obr. 2 v obrazové příloze tohoto vyjádření).

Ochranné pásmo pro "Areál bývalého cisterciáckého kláštera a poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře nad Sázavou" bylo vyhlášeno pro možnost ochrany krajinného prostředí kostela před necitlivým narušením novými objekty, například nevhodně umístěnou obytnou zástavbou nebo nepřiměřeně rozměrnou technickou infrastrukturou. V roce 1993 existovalo v ČR jen několik málo větrných elektráren o výšce do 40 m, vyhlášovatel ochranného pásma proto jen těžko mohl předvídat záměr několikanásobné velikosti, v pohledovém rámci kostela na Zelené hoře v distanci do 10 km. Kromě tohoto kostela pak vysoké objekty VTE naruší krajinný ráz území a stejně tak ovlivní jedinečné působení vertikál kostelních věží v širším okolí (Bohdalov, Ostrov nad Oslavou, Občotov, apod.). Kostely a zejména jejich věže tvoří v území pozitivní stavební, hmotové a urbanistické dominanty, vytvářející vrchol gradace architektury. Jen mírně dynamicky zvlněné území přispěje k vyšší míře viditelnosti VTE, což vnímá odborná organizace jako negativní jev. **Žďársko – Bohdalovsko má charakter zemědělské krajiny, s typickými dominantami barokních kostelů.** Pohledová závada by byla o to větší, že se jedná o dynamickou dominantu, která vzhledem k otáčení rotoru upoutává pozornost pozorovatele s mnohem větší intenzitou, než by tomu bylo v případě statické dominanty, například stožáru vysílače. Větrné elektrárny vizuálně působí na poměrně velké vzdálenosti ve vztahu na míře dynamiky georeliéfu. Jejich zřetelná viditelnost se pohybuje mezi cca 10 – 12 km. Vzdálenost od kostela na Zelené hoře lehce přesahuje 9 km.

Lze upozornit i na citace z ÚPD, vydávané Krajem Vysočina, v nichž je ochrana kulturních hodnot zahrnuta. V „Zásadách územního rozvoje Kraje Vysočina“, které jsou základním koncepčním dokumentem k usměrňování územního rozvoje kraje a ochrany hodnot jeho území, se uvádí požadavky na ochranu kulturních a krajinných hodnot kraje, mimo jiné:

- „(117) ZÚR stanovují tyto zásady pro usměrňování územního rozvoje a rozhodování o změnách v souvislosti s ochranou a rozvojem kulturních hodnot: a) při realizaci rozvojových záměrů v širším okolí památkově chráněných území a objektů respektovat „genius loci“ a koordinovat tyto záměry s kulturními a památkovými hodnotami území.
- (118) ZÚR stanovují pro územní plánování v souvislosti s ochranou a rozvojem kulturních hodnot úkol vyloučit při vymezování rozvojových ploch a umísťování staveb možné střety s potřebami ochrany kulturních hodnot.
- (119) Krajinnými hodnotami se rozumí cenné části kulturní krajiny integrující přírodní i kulturní složku:
 - c) krajinářsky exponovaná území s vysokou hodnotou krajinného rázu, jimiž se rozumí území s významným uplatněním pozitivních znaků krajinného rázu, zejména:
 - c.1) nerušené významné horizonty a krajinné předěly, které uzavírají krajinné scenérie;
 - c.2) významné krajinné osy spojující prvky územního prostoru;
 - c.3) nenarušené výrazné vyvýšeniny a terénní dominanty vytvářející pohledově exponované prostory;

- c.4) pozitivně přijímané kulturní dominanty, které svým významem převyšují svůj bezprostřední prostor; c.5) typické struktury sídel a jejich obvyklé začlenění do krajinného rámce (obraz sídla v krajině); c.6) přírodní dominanty a hodnotné krajinné scenérie.
- (120) ZÚR stanovují pro usměrňování územního rozvoje a rozhodování o změnách v souvislosti s ochranou a rozvojem krajinných hodnot zásadu zachovat identitu a typické znaky území uvedených v bodu (119) před jejich znehodnocením, zejména:
 - zajistit ochranu pozitivních znaků krajinného rázu daných území, měřítko a struktury krajiny, a to včetně pozitivních vztahů v území zvenčí; b) věnovat pozornost ochraně krajinného rázu při umísťování výškových staveb, jež mohou způsobit vizuální znehodnocení typických průhledů z prostoru uvnitř exponovaných území na okolní scenérie nebo krajinné scény uvnitř exponovaného území.
 - (122) ZÚR stanovují tyto úkoly pro územní plánování v souvislosti s ochranou a rozvojem krajinných hodnot:
 - identifikovat pozitivní znaky krajinného rázu zejména znaky uvedené v bodu (119) písm. c) ev. další, stanovit podmínky pro jejich ochranu zejména vhodným rozmístěním ploch s odlišným využitím a stanovením regulativů omezujících výšku popř. plošný rozsah staveb;

Podle ZÚR je dotčená lokalita součástí krajiny leso-zemědělské ostatní, oblast krajinného rázu Žďársko-Bohdalovsko. Pro daný typ území „(136) ZÚR stanovují hlavní cílové využití krajiny pro: a) zemědělství a lesní hospodářství; b) bydlení; c) základní veřejnou vybavenost a místní ekonomické aktivity.“

Z pohledu odborné organizace je výstavba VTE v předmětném území nevhodná, poškozující krajinný ráz i dálkové pohledové vazby kulturního dědictví. Častá argumentace někdejší existencí historických větrných mlýnů nemůže být pro posouzení relevantní, neboť současné VTE dosahují nepoměrně vyšších parametrů, než pozoruhodná technická historická díla (větrné mlýny). Novodobé VTE představují ryze technicistní stavby, bez architektonických kvalit, které v krajině působí utilitárně a rušivě. Odborná organizace státní památkové péče proto doporučuje, aby byl záměr ještě přehodnocený, a aby bylo zvoleno případně jiné umístění.

Použité zdroje:

Památková péče a větrná energetika – metodický dokument NPÚ, č. 18 (2006), 1 list; ISSN 1210-5538.

Upozornění:

Upozorňujeme, že záměr je situován na území s archeologickými nálezy ve smyslu § 22, odst. 2, zák. č. 20/1987 Sb., v platném znění. Při provádění jakýchkoliv zásahů do území s archeologickými nálezy (hloubení výkopů apod.) **na území Kraje Vysočina je povinností majitele (správce, uživatele) již v době záměru oznámit stavební činnost Archeologickému ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., Čechyňská 363/19, 602 00 Brno** a případně umožnit jemu, nebo jiné oprávněné organizaci provedení záchranného archeologického výzkumu dle § 22, odst. 1 a 2 cit. zákona. Formulář oznámení o stavebním, či jiném záměru, je dostupný na www.archeologickamapa.cz/oznameni; <https://backend.aiscr.cz/oznameni/0/> či www.amapa.cz/oznameni.

Pokud budou během prací zjištěny nepředvídané archeologické nálezy či detaily stavby mimo záchranný archeologický výzkum, je stavebník povinen neprodleně oznámit tyto nálezy příslušnému stavebnímu úřadu, Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu buď přímo nebo prostřednictvím obce, v jejímž územním obvodu k archeologickému nálezu došlo a učinit opatření nezbytná k tomu, aby nálezy nebyly poškozeny nebo zničeny a zaznamenat do stavebního deníku čas a okolnosti nálezu, datum oznámení stavebnímu úřadu a popis provedených opatření – viz § 266 zákona č. 283/2021 Sb. (stavební zákon) a § 23, odst. 2 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., v platném znění. Oznámení o archeologickém nálezu je povinen učinit nálezce nebo osoba odpovědná za provádění prací, při nichž došlo k archeologickému nálezu, a to nejpozději druhého dne po archeologickém nálezu nebo potom, kdy se o archeologickém nálezu dozvěděl. Archeologický nález i naleziště musí být ponechány beze změny až do prohlídky Archeologickým ústavem nebo muzeem, nejméně však po dobu pěti pracovních dnů po učiněném oznámení. Archeologický ústav nebo oprávněná organizace učiní na nalezišti všechna opatření nezbytná pro okamžitou záchranu archeologického nálezu, zejména před jeho poškozením, zničením nebo odcizením.

Toto písemné vyjádření odborné organizace je pouze konzultační podle § 32 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči a je určeno výhradně zpracovateli předložené PD jako posouzení záměru.

S pozdravem

MgA. Jan Klimeš, Ph.D.

vedoucí odboru péče o památkový fond

Na vědomí:

Městský úřad Žďár nad Sázavou

Odbor stavební a územního plánování

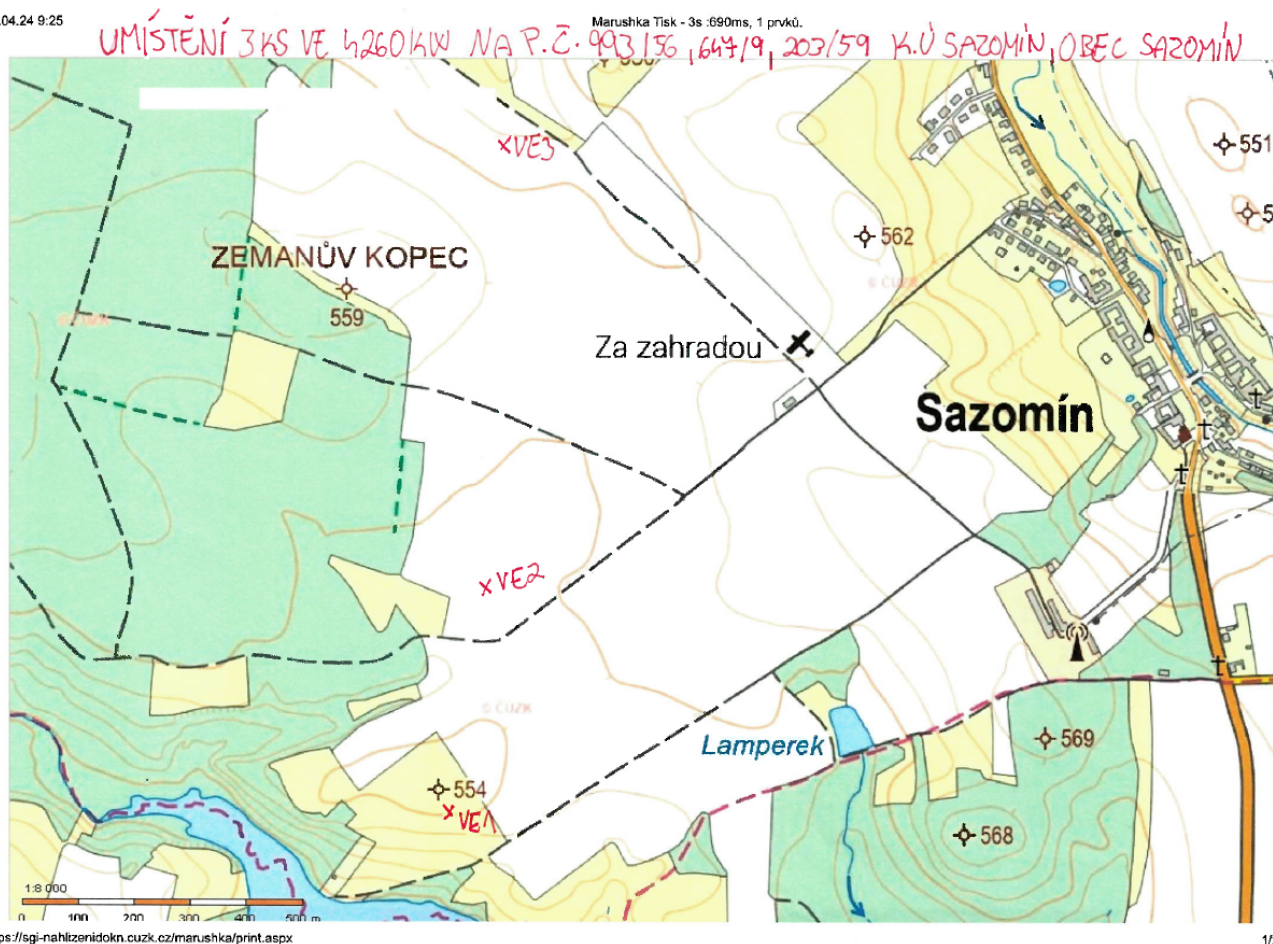
Mgr. Zuzana Vostrejšová

Žižkova 227/1

591 01 Žďár nad Sázavou

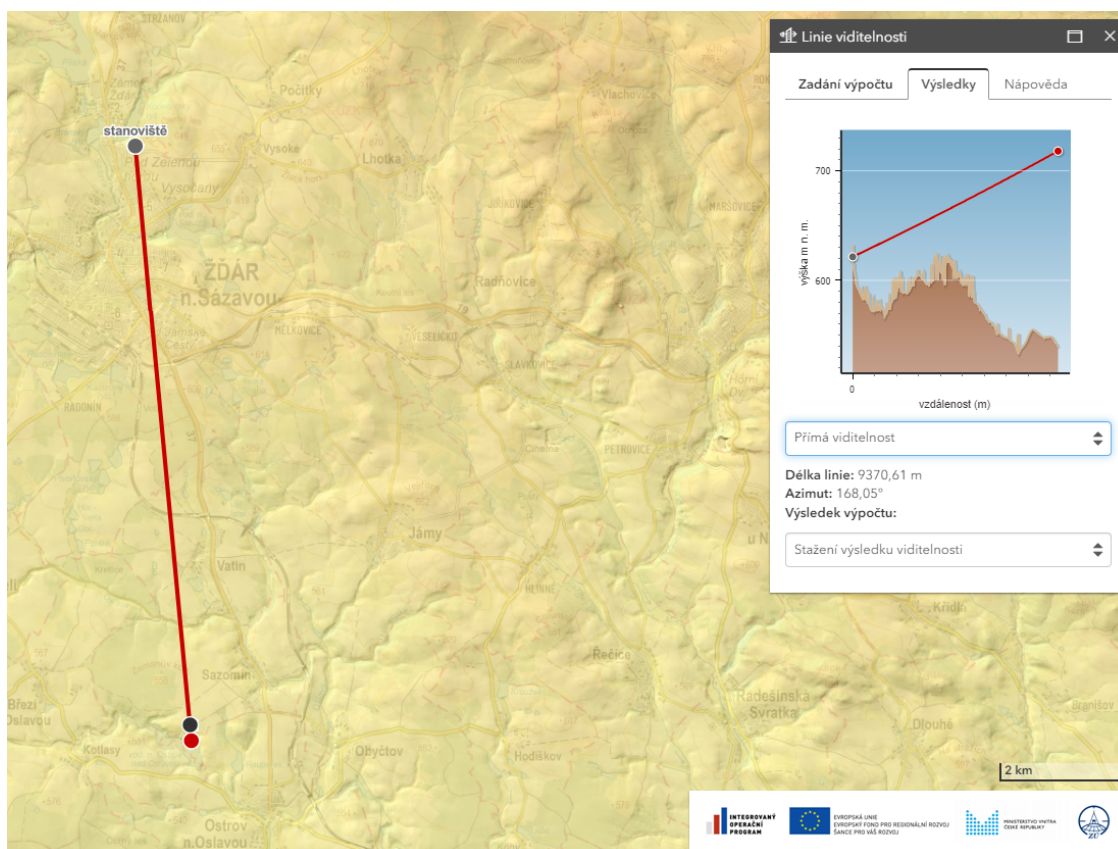
Obrazová příloha

24.04.24 9:25

1/2

Obr. 1 – polohy 3 ks VTE v k. ú. Sazomín, dle příloh k žádosti.

Obr. 2 – analýza výškopisu mezi oběma sledovanými místy (stanoviště: kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře versus cíl: VTE1).